

W KOMISJI EUROPEJSKIEJ

Bioróżnorodność biologiczna przechodzi kryzys

Komisja Europejska przedstawiła nową strategię ochrony i poprawy stanu różnorodności biologicznej w Europie w ciągu bieżącej dekady. Strategia ta obejmuje sześć celów odnoszących się do głównych czynników powodujących utratę różnorodności biologicznej. Pozwoli to na zmniejszenie najważniejszych zagrożeń dla przyrody i funkcji ekosystemu w UE poprzez uwzględnienie celów dotyczących różnorodności biologicznej w podstawowych politykach sektorowych. Uwzględniane są również globalne aspekty utraty różnorodności biologicznej, dzięki czemu UE przyczynia się do powstrzymania utraty różnorodności biologicznej na całym świecie. Strategia ta jest zgodna ze zobowiązaniami podjętymi przez UE w zeszłym roku w Nagoi (Japonia).

Europejski komisarz ds. środowiska **Janez Potočnik** stwierdził:

– Jesteśmy częścią różnorodności biologicznej, ale także zależy od niej w kwestiach takich jak żywność, czysta woda i powietrze oraz stabilny klimat. To nasz kapitał naturalny, który wydajemy zbyt szybko, a wszyscy wiemy, czym może się skończyć zadłużanie ponad stan. Wszyscy powinniśmy zdać sobie sprawę z powagi tej sytuacji i naszych wcześniejszych nieudanych prób rozwiązania tego problemu. Nadszedł czas, aby w znaczący sposób zintensyfikować nasze wysiłki. Jestem przekonany, że to nowe wielosektorowe podejście otworzy nam drogę do powstrzymania utraty różnorodności biologicznej do roku 2020.

Aktywa naturalne i pochodzące z natury na naszej planecie – od pojedynczych gatunków po ekosystemy, takie jak lasy, rafy koralowe, słodka woda i gleby – kurczą się w zastraszającym tempie. Utrata różnorodności oznacza każdego roku miliardowe koszty dla gospodarki światowej, co ma niekorzystny wpływ na gospodarki, perspektywy biznesowe i możliwość walki z ubóstwem.

Głównymi przyczynami utraty różnorodności biologicznej w UE są zmiany w użytkowaniu gruntów, zanieczyszczenie środowiska, nadmierna eksploatacja zasobów, niekontrolowane rozprzestrzenianie się gatunków obcych oraz zmiana klimatu. Wszystkie te obciążenia utrzymują się na stałym poziomie lub przybierają na sile. Tylko 17% ocenianych siedlisk i gatunków ma właściwy stan ochrony, a większość ekosystemów nie jest w stanie zapewnić optymalnej jakości i ilości funkcji ekosystemu, od których jesteśmy zależni, takich jak zapylenie upraw, czyste powietrze i woda oraz zapobieganie powodziom czy erozji.

Obecne światowe tempo wymierania gatunków około 1000 razy przekracza naturalne tempo, głównie na skutek działalności człowieka. W UE około 25% europejskich gatunków zwierząt, w tym ssaków, płazów, gadów, ptaków i motyli, jest zagrożone wyginięciem, a 88% stad ryb jest nadmiernie eksploatowanych lub w znacznym stopniu uszczuplonych.

Przyjęta strategia przewiduje sześć celów priorytetowych i działania towarzyszące na rzecz znacznego zmniejszenia zagrożeń dla różnorodności biologicznej. Działania te obejmują:

- pełne wdrożenie obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przyrody i sieci rezerwatów przyrody w celu zapewnienia istotnej poprawy stanu ochrony siedlisk i gatunków;
- poprawę stanu i odbudowę ekosystemów i funkcji ekosystemu (w miarę możliwości), w szczególności poprzez większe wykorzystanie zielonej infrastruktury;
- zapewnienie zrównoważonej działalności w sektorach rolnictwa i leśnictwa;
- zachowanie i ochronę zasobów rybnych;
- kontrolę inwazyjnych gatunków obcych będących coraz poważniejszym zagrożeniem dla różnorodności biologicznej w UE;

- zwiększenie wkładu UE we wspólne działania o wymiarze globalnym mające na celu zapobieganie utracie różnorodności biologicznej.

Strategia ochrony i poprawy stanu różnorodności biologicznej jest zgodna z dwoma głównymi zobowiązaniami podjętymi przez przywódców UE w marcu 2010 r.: w zakresie zatrzymania procesu utraty różnorodności biologicznej w UE do 2020 r. oraz ochrony, wyceńny wartości i odbudowy różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemu w UE do 2050 r. Jest również zgodna z globalnymi zobowiązaniami podjętymi w Nagoi w październiku 2010 r. w ramach konwencji o różnorodności biologicznej, kiedy to światowi przywódcy przyjęli pakiet środków mających na celu zapobieganie utracie różnorodności biologicznej na całym świecie w ciągu najbliższej dekady.

Jako integralna część strategii „Europa 2020” strategia dotycząca różnorodności biologicznej przyczyni się do realizacji unijnych celów w zakresie wydajniejszego wykorzystania zasobów poprzez zagwarantowanie, że kapitał naturalny w Europie będzie zarządzany w sposób zrównoważony, a także do realizacji celów w zakresie ograniczenia zmiany klimatu i celów związanych z adaptacją poprzez poprawę odporności ekosystemów i funkcji, które one zapewniają.

Handel uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych

Zgodnie z informacjami odnotowanymi w rejestrach państw członkowskich emisje gazów cieplarnianych z przedsiębiorstw uczestniczących w unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) wzrosły o ponad 3% w ubiegłym roku.

Komisarz ds. działań w dziedzinie klimatu, **Connie Hedegaard**, stwierdziła:

– Wzrost emisji w 2010 r. jest znakiem ożywienia gospodarczego, jednak nawet po przywróceniu normalnej sytuacji gospodarczej emisje objęte sys-

temem EU ETS utrzymują się znacznie poniżej poziomu przewidzianego na okres handlu 2008–2012. Dane wykazują, że niektóre sektory przemysłu w dalszym ciągu gromadzą nadwyżki uprawnień w celu wykorzystania ich w trzecim okresie handlu, poczynając od 2013 r. Stanowi to wyraźny przykład elastyczności, jaką system handlu uprawnieniami do emisji oferuje przedsiębiorstwom, a także dowód na to, że wiele jeszcze można zrobić, aby obniżyć emisje na kolejnym etapie, utrzymując jednocześnie koszty gospodarcze na rozsądnym poziomie.

Systemem EU ETS objętych jest ponad 12 000 elektrowni i instalacji produkcyjnych w 27 państwach członkowskich UE, Norwegii i Liechtensteinie. Zweryfikowane emisje gazów cieplarnianych z tych instalacji wyniosły

Poziom spełniania wymogów systemu EU ETS przez przedsiębiorstwa był wysoki. Jedynie 2% uczestniczących instalacji nie umorzyło uprawnień obejmujących wszystkie ich emisje z 2010 r. w terminie do 30 kwietnia 2011 r. Większość z tych instalacji to małe przedsiębiorstwa, emitujące razem mniej niż 2% emisji objętych systemem EU ETS. 3% instalacji nie przekazało w tym samym terminie danych dotyczących zweryfikowanych emisji za 2010 r.

Od 2008 r. instalacje mogą umarzać międzynarodowe jednostki redukcji emisji powstałe na skutek stosowania elastycznych mechanizmów protokołu z Kioto, w celu offsetowania swoich emisji. Jednostki poświadczonych redukcji emisji (CER) stanowiły 4,7% wszystkich umorzonych jednostek w

słowione muszą zrealizować cele w zakresie ograniczenia emisji wyznaczone przez protokół z Kioto. System EU ETS zostanie poddany znacznej reformie, zanim 1 stycznia 2013 r. rozpocznie się – trwający do 2020 r. – trzeci okres handlu. Przepisy stanowiące przegląd dyrektywy w sprawie handlu uprawnieniami do emisji zostały przyjęte jako część pakietu klimatyczno-energetycznego UE 23 kwietnia 2009 r., który ustanawia zmienione zasady ETS na okres 2012–2020 i później.

W ramach systemu EU ETS instalacje są zobowiązane do przekazywania co roku danych dotyczących ich zweryfikowanych emisji do rejestrów państw członkowskich. Dane te za rok 2010 zostały upublicznione za pośrednictwem niezależnego dziennika transakcji Wspólnoty (CITL) 1 kwietnia 2011 r. Od 16 maja w CITL udostępniono również dane dotyczące poziomu spełniania wymogów, wraz z informacjami na temat spełniania przez instalacje wymogów w zakresie umorzenia liczby uprawnień równej ubiegłorocznym zweryfikowanym emisjom.

Jak zmniejszyć liczbę plastikowych toreb na zakupy?

Komisja Europejska zwraca się do obywateli z pytaniem, w jaki sposób najlepiej ograniczyć stosowanie plastikowych toreb na zakupy. Czy skutecznym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie opłat i opodatkowania, czy też inne opcje – takie jak zakaz korzystania z plastikowych toreb na zakupy w całej Unii – byłyby lepszym rozwiązaniem? Obywatele mają się także wypowiedzieć na temat szerszego propagowania opakowań ulegających biodegradacji oraz na temat zaostreżenia wymogów w zakresie biodegradowalności opakowań. W internetowej ankiecie można wziąć udział do sierpnia 2011 r.

Komisarz UE ds. środowiska **Janez Potočnik** stwierdził:

– Pięćdziesiąt lat temu prawie nikt nie słyszał o torbie plastikowej jednorazowego użytku. Teraz torby takie – po kilkunastominutowym wykorzystaniu – zanieczyszczają nasze środowisko przez dziesiątki lat. Jednak podejście społeczeństwa zmienia się i widać po-

ogółem 1932 mld ton równoważnika CO₂ w roku ubiegłym, o 3% więcej w porównaniu z 2009 r.

Wzrost emisji jest zgodny z powszechnym oczekiwaniem i z prognozami analityków, antycypującymi te dane. Za jego przyczynę uważa się ożywienie gospodarcze jakie nastąpiło po recesji, która spowodowała wyjątkowo duży spadek emisji w 2009 r. – o 11,6%.

Wzrost ten jednak prawdopodobnie utrzyma się znacznie poniżej ponownego wzrostu produkcji jaki odnotowano we wspomnianych instalacjach, jako że średni wskaźnik produkcji przemysłowej w UE 27 wzrósł w 2010 r. o 6,7% w porównaniu z 2009 r.

okresie 2008–2010. Z tego około 51% pochodziło z Chin, 20% z Indii, 16% z Południowej Korei, a 7% z Brazylii, podczas gdy pozostałe 6% pochodziło z innych 20 państw.

Jednostki redukcji emisji (ERU) stanowiły jedynie 0,4% wszystkich umorzonych od 2008 r. jednostek. W sumie umorzone od 2008 r. jednostki CER i ERU stanowiły około 21% spośród około 1,4 mld kredytów przyzanych na okres handlu 2008–2012.

Drugi okres handlu w ramach systemu EU ETS rozpoczął się 1 stycznia 2008 r. i skończy po upływie 5 lat 31 grudnia 2012 r. Okres ten pokrywa się z okresem, w którym państwa uprzemy-

31 maja 2011 r.

wszeczną wolę zmian w tym zakresie. Dlatego rozważamy wszystkie możliwe rozwiązania, łącznie z ogólnounijnym zakazem stosowania plastikowych toreb na zakupy. Zależy nam na opinii możliwie dużej liczby osób, by uzupełnić nasze analizy naukowe oraz, by ulepszyć strategię w tej kwestii, która obciąża nasze środowisko.

Co roku obywatel UE zużywa średnio około 500 plastikowych toreb na zakupy. Większość z nich jest używana tylko jeden raz. W 2008 r. łączna produkcja plastikowych toreb na zakupy w Europie wyniosła 3,4 mln ton, co odpowiada masie ponad 2 mln samochodów osobowych. Niewielka masa i mały rozmiar plastikowej torby sprawiają, że często wymyka się ona z łańcucha przetwarzania odpadów i kończy w środowisku naturalnym, gdzie jej ostateczny rozkład może nastąpić setki lat później.

Niektóre państwa członkowskie podjęły już działania, aby ograniczyć stosowanie plastikowych toreb na zakupy: opłaty za torby, ustalenia z sektorem detalicznym i zakaz użytkowania pewnych rodzajów toreb. Żadnych konkretnych środków nie podjęto jednak na poziomie UE. W marcu 2011 r. unijni ministrowie ds. środowiska rozmawiali o wpływie plastikowych toreb na środowisko. Wyrażane przy tym obawy wskazywały, że UE powinna podjąć skuteczne działania.

Konsultacja społeczna ma również na celu zebranie opinii na temat tego, czy wymogi w zakresie kompostowalności i biodegradowalności określone w unijnej dyrektywie w sprawie opakowań są odpowiednie. Dyrektywa nie umożliwia wyraźnego rozróżnienia między produktami ulegającymi biodegradacji, które powinny ulec jej w naturalnych warun-

kach środowiska, a produktami nadającymi się do kompostowania, które ulegają biodegradacji wyłącznie w kompostowniach. Reklamowanie opakowania jako ulegającego biodegradacji w sytuacji, gdy w rzeczywistości nie ulegnie ono biodegradacji w warunkach naturalnych, może wprowadzać w błąd i przyczynia się do zwiększenia ilości odpadów.

W konsultacji oczekuje się opinii na temat środowiskowych, społecznych i gospodarczych skutków wynikających z wprowadzenia środków na rzecz poprawy wymogów w zakresie biodegradowalności opakowań, w tym propagowania opakowań ulegających biodegradacji wśród konsumentów.

Marta Angrocka-Krawczyk
Komisja Europejska Przedstawicielstwo
w Polsce